

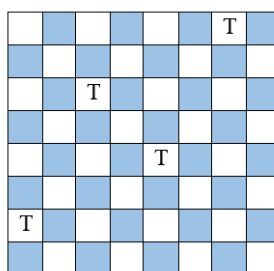
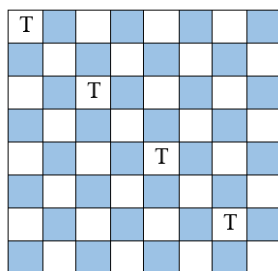
Punktiņš. (B grupa) Šahs un mats!

08.05.2020

Īsi atrisinājumi un komentāri

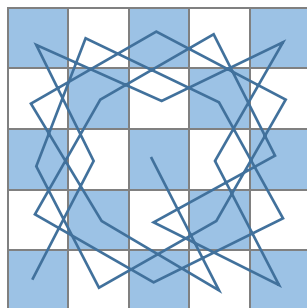
1. Cik torņi ir nepieciešami, lai tie apdraudētu visus melnos šaha dēlīša lauciņus?

Atbilde. Katrs tornis, kas novietots uz baltā lauciņa, apdraud 4 melnos lauciņus. Tāpēc nepieciešami vismaz 4 torņi. Ar četriem torņiem pietiek. Ir vairāki izvietojumi, piemēram:

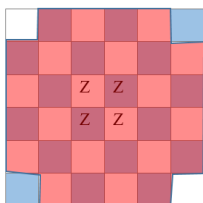
2. Vai zirdziņš var apstaigāt visus dēlīša 5 x 5 lauciņus, uz katra lauciņa uzkāpjot tieši vienu reizi?

Atrisinājums. Jā, zirdziņš var apstaigāt visus dēlīša lauciņus:

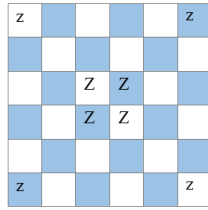

3. Cik šaha zirdziņus jāizvieto uz dēlīša ar izmēru 6 x 6 lauciņi, lai tie apdraudētu visus brīvos lauciņus?

Atrisinājums. Četri zirdziņi aizņem 4 lauciņus un kopumā apdraud 28 lauciņus, ja tos kompakti izvieto

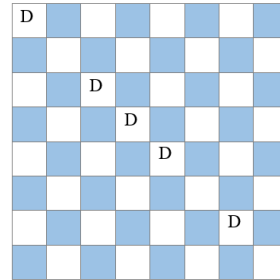
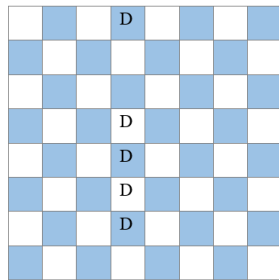

Izvietojot 4 stūros pa vienam zirdziņam, visi lauciņi ir aizņemti vai apdraudēti

4. Izvieto piecas dāmas uz šaha dēlīša tā, lai visi brīvie lauciņi būtu apdraudēti. Atrodi vairākus izvietojumus.

Atrisinājums.

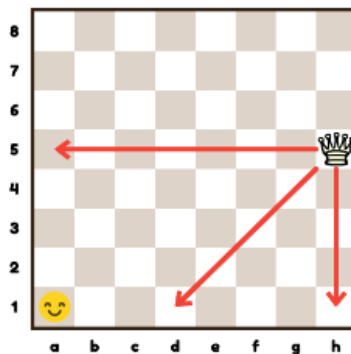
5. Zebra ir tāda šaha figūra, kas lec divus vai 3 lauciņus uz priekšu horizontālā vai vertikālā virzienā. Vai viņa var apstaigāt šaha dēlīti ar izmēru 4 x 4 lauciņi, iekāpjot katrā lauciņā tieši vienu reizi?

Atbilde. Var

2	14	5	11
8	16	7	9
3	13	4	12
1	15	6	10

Piezīme. Pamēģini to izdarīt uz parastā šaha dēlīša!

6. Divu spēlētāju spēle. Karaliene var pārvietoties tikai norādītajos virzienos – pa kreisi, uz leju, diagonāli uz kreiso pusi. Spēlētāji pēc kārtas pārbīda karalieni. Uzvarētājs ir tas, kurš pirmais nonāk lauciņā *a1*. Kurš var uzvarēt – pirmais vai otrais spēlētājs?

Atrisinājums. Ir dažas izdevīgas pozīcijas, kuras tas spēlētājs, kurš grib uzvarēt, varētu aizņemt. Ir skaidrs, ka pirmais spēlētājs pirmajā gājienā neapstāsies kolonā *a* (pozīcijā *a5*), ne rindā 1 (pozīcijā *h1* vai *d1*), ne arī uz galvenās diagonāles (pozīcijā *e5*). Analizējot spēli no beigām, var ievērot, ka uzvarētājam būtu izdevīgi apstāties pozīcijā *b3* vai *c2* – no tām nevar uzreiz tikt pozīcijā *a1*. Savukārt otrs spēlētājs būs spiests nostāties sev neizdevīgā zaudētāja pozīcijā. Analizēsim sīkāk:

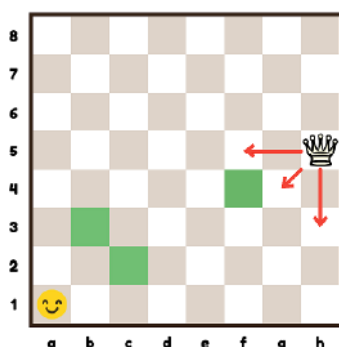
Ir 11 pozīcijas, kurās pirmais spēlētājs var nostāties pirmajā gājienā (izslēdzot dēlīša pirmo rindu, pirmo kolonu un diagonāli)

Ja pirmais spēlētājs apstājas pozīcijā *b5* vai *d5*, *f3* vai *h3*, tad otrais spēlētājs nostāsies pozīcijā *b3*.

Ja pirmais spēlētājs nostāsies pozīcijā *c5* vai *f5*, vai *h2*, tad otrais spēlētājs var tikt uzvarošajā pozīcijā *c2*.

Kādas vēl pozīcijas atliek pirmajam spēlētājam, ja viņš neizvēlēsies iepriekš minētās: *g5*, *g4*, *h4*, *g4*. No visām šīm pozīcijām var tikt pozīcijā *f4*.

Lai kur arī pēc tam pirmais spēlētājs novietotu dāmu, otrais spēlētājs tiks uz uzvarošajām pozīcijām. Tās atzīmētas zīmējumā

Piezīme. Vairāki šīs nodarbības uzdevumi izmantoti no grāmatas

50 Chess and Mathematics Exercises for Schools
A (chess) game-based approach to problem solving

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/0c2dbd0a-9ddd-45cd-950c-0edbbe848894/50%20Chess%20and%20Mathematics%20Exercises%20CHAMPS%20Final.pdf>